

Sør-Øst politidistrikt
post.sor-ost@politiet.no

Oslo, 13. januar 2021

Saknr: 3670
Ansvarlig advokat: Tine Larsen

ANMELDELSE AV ULOVLIGE UTSLIPP AV DEKKLIPP FRA RAGN-SELLS SKJERKØYA

Undertegnede bistår Norges Naturvernforbund, og på forbundets vegne anmeldes med dette Ragn Sells AS for ulovlige utslipp av oppklippede bildekk til sjø ved bedriftens behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy på Skjerkøya i Bamble kommune.

Utslipet av dekkklipp i sjøen er å anse som forurensing, jf. forurensingsloven § 6. Utslippene er ikke omfattet av lovlig forurensing i medhold av forurensingsloven § 8 eller § 9, og heller ikke av gjeldende utslippstillatelse gitt i medhold av § 11. Utslipet er derfor ulovlig, jf. forurensingsloven § 7 første ledd.

Den som forsettlig eller uaktsomt forurenser i strid med loven og/eller unnlater å treffe pliktige tiltak, kan straffes med bøter og/eller fengsel, jf. forurensningsloven § 78.

Ulovlig forurensning ved dette anlegget er ikke nytt. Bedriften erkjenner å være kjent med forurensningen uten at det er gjort tiltak for å unngå skade. Tidligere utslipp er heller ikke ryddet i tilstrekkelig grad. Ragn Sells har med dette heller ikke etterlevd tiltakplikten etter forurensingsloven § 7 annet ledd, som pålegger den ansvarlige å sørge for tiltak for å hindre at forurensing inntre. Dersom forurensning inntre skal den ansvarlige sørge for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den.

Utslipet er omfattende, og er avdekket etter tilsyn fra forurensningsmyndigheten.

1. Dokumentasjon på anmeldte forhold

Ragn Sells AS har tillatelse etter forurensningsloven til å drive behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy ved sin avdeling på Skjerkøya.

- Bilag 1:** Tillatelse etter forurensningsloven av 31.03.2003
- Bilag 2:** Endret 26.02.2019

Anlegget er Norges største mottaker av brukte bildekk. Gjenvinning av bildekk skjer ved at de klippes opp til såkalt dekkklipp. Dekklipp brukes til energigjenvinning, og som materiale ved grunn- og anleggsarbeider på grunn av dekkklippets drenerende, isolerende og dempende egenskaper.

15. september 2020 foretok Fylkesmannen i Vestfold og Telemark inspeksjon på Ragn Sells AS sin bedrift på Skjerkøya:

- Bilag 3:** Rapport fra tilsyn 15.09.2020

Det ble avdekket avvik fra tillatelsens vilkår nr. 5.3.1, 5.3.4 og 7, som skal sikre at omgivelsene ikke forurennes med dekkklipp fra denne virksomheten.

Avvikene er dokumentert med bilder i tilsynsrapporten. Forurensningsmyndigheten karakteriserer avvikene som alvorlige.

1.1 Brudd på vilkårene for å unngå forurensning

Vilkår 5.3.1 krever at kverning av dekk foregår på fast dekke:

Kverning av dekk til dekkklipp skal foregå på fastdekke. Overflatevann fra kverningen anses som forurenset overflatevann og skal inngå som en del av kartleggingen av overflatevann, jf. vilkår 8.2 Virksomheten må etablere rutiner som hindrer utslipp av avfall fra behandlingen av dekk.

Vilkår 5.3.4 krever:

Det skal etableres rutiner som sikrer at dekk og dekkklipp ikke kommer på avveie på land eller i sjø ved lasting og lossing på skip.

Ved tilsynet er det ved hjelp av undervannsdrone påvist store mengder dekkklipp langs havbunnen utenfor lekter som benyttes til av- og pålasting.

Tilsynet viste at det var lagret store mengder dekkklipp på lekteren, også dekkklipp som lå helt ute på kanten. Lekteren er ikke utstyrt med kanter/sikring som hindrer dekkklipp som lagres på lekteren fra å falle i sjøen. Kjørebrot ut til lekteren har heller ikke sikret med kanter og var også dekket av dekkklipp under tilsynet. Forholdene er i strid med de ovennevnte vilkårene i tillatelsen om at det skal etableres rutiner som sikrer at dekkklipp ikke kommer på avveie. Det er også i strid med forurensningsloven § 7 annet ledd, som uavhengig av vilkårene i tillatelsen pålegger den ansvarlige å sørge for tiltak for å hindre at forurensning i strid med tillatelsen skjer.

1.2 Brudd på vilkår om å fjerne forurensning

Vilkår 7.1 i tillatelsen krever:

Det skal ikke forekomme avfall i nærområdet, inkl. sjøbunn, til anlegget som følge av virksomhetens drift. Det skal etableres rutiner for opprydding på anlegget og i nærområdene, minst 2 ganger per år, normalt vår og høst.

Det skal årlig undersøkes om avfall ved lossing/lasting er falt sjøen og evt. avfall skal fjernes årlig.

Som nevnt ovenfor ble det ved tilsynet påvist store mengder dekkklipp på havbunnen.

Det ble ifølge rapporten også opplyst under tilsynet at det tidlig i 2019 ble gjennomført en kartlegging ved hjelp av undervannsdrone. Det hadde medført opprydding av ca. 30 tonn avfall ved hjelp av gravemaskin på lekter, som tok opp det den nådde, inntil arbeidet ble avsluttet da det ble funnet ål blant dekkklippet.

Det er ikke opplyst at det er gjort forsøk på å rydde opp resten etter dette. Det er et brudd på oppryddingsplikten etter utslippstillatelsen og forurensningsloven § 7 annet ledd hvis det ikke ble gjort ytterligere forsøk på å fjerne dekkklipp som er falt i sjøen etter 2019, sett hen til vilkårene i 7.1 og den lovbestemte plikten til i forurensningsloven § 7 annet ledd til å stanse, fjerne eller begrense virkningene av utslippene.

Med bedriftens erfaringer fra forsøket på opprydding i 2019, er det klart skjerpene og øker straffbarheten at det ved tilsynet i september 2020 fremdeles ikke var etablert tilstrekkelige rutiner for å hindre videre utslipp av dekkklipp, slik tillatelsens punkt 5.3.1 og 5.3.4 krever. Det må også være skjerpene at erfaringen viser at det er vanskelig å rydde opp uten at det berører ål, som er kategorisert som sårbar på norsk rødliste for arter.

1.3 Krevende opprydding

Ragn-Sells Skjerkøya er pålagt å sende inn redegjørelse innen 15.01.21 som beskriver og dokumenterer tiltak for å rette avviket. Til opplysning vedlegges e-postkorrespondanse 22.-23. desember 2020 mellom fylkesmannen i Vestfold og Telemark og Ragn Sells, samt Ragn Sells tilbakemelding på avvik datert 23. desember 2020.

Bilag 4: E-post-korrespondanse fylkesmannen – Ragn Sells

Bilag 5: Tilbakemelding på avvik, brev av 23.12.2020 fra Ragn Sells

Som det fremgår av korrespondansen er oppryddingen krevende og tar lengre tid enn forutsatt, og kan kreve nye inngrep i form av mudring.

Selv om det ryddes opp slik at ulovlige forholdet opphører, utelukker ikke dette straffansvar for de ulovlige forhold som har funnet sted.

2. Gjentatte brudd på forurensingsregelverket

Det er skjerpene at det ved Ragn Sells anlegg på Skjerkøya også tidligere er påvist avvik fra forurensingsregelverket, med den risiko det påfører miljøet. Ved tilsyn i 2009 avdekket fylkesmannen i Telemark tre avvik:

- Håndteringen av farlig avfall var ikke tilfredsstillende (sammenblanding av bremsevæske og spillolje)
- Miljøsaneringen av bilvrak var ikke tilfredsstillende (Mangel på metoder og utstyr for fjerning av kuldemedium)
- Virksomheten hadde mangelfull internkontroll (manglende system for journalføring av biler ut og inn av anlegget)

Rapporten fra tilsynet i 2009 vedlegges her:

Bilag 6: Kontrollrapport 4. november 2009

Selv om dette er andre og eldre forhold, er det et skjerpene forhold at bedriften fremdeles mangler rutiner for å sikre miljøet mot brudd på forurensingsregelverket. Gjentakende brudd på forurensingsregelverket bør senke terskelen for også å ta i bruk strafferettslige sanksjoner, dette i tillegg til den administrative oppfølgingen fra til forurensningsmyndighetene.

Det påpekes også at anmerkningene fra tilsynet i september 2020 påpekte at det fremdeles var mangler ved virksomhetens internkontrollsystem (organisasjon og ansvarsfordeling) og mangler ved virksomhetens miljørisikovurdering. Dette tilsier at bedriften, på tross av tidligere avvik hvor liknende svakheter ble avdekket, ikke har prioritert å få på plass kontrollsystemer og miljørisikovurderinger som kunne redusert eller forhindre nye avvik.

Naturvernforbundet mener siste overtredelse er grov, og at det foreligger særlig skjerpene omstendigheter grunnet vedvarende problemer med forurensning av dekkklipp, samt tidligere avvik.

3. Nærmere om det strafferettslige grunnlaget i saken

Utslippet av dekkklipp i sjøen er å anse som forurensing, jf. forurensningsloven § 6. Lovens definisjon av forurensning er svært vid, og omfatter både fast stoff, væske og gass når dette tilføres luft, vann eller jord, jf. § 6 nr. 1:

Med forurensning forstås i denne lov tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen (...) som er eller kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

I denne saken er det tilførsel av et fast stoff (dekkklipp) til vann. Med tilførsel forstås ikke bare den aktive handling, men også det å unnlate å gjøre noe som medfører at miljøet blir tilført forurensningen.

Et vilkår for at utslippet skal betraktes som forurensing etter forurensningsloven § 6 er at stoffet som tilføres kan føre til «skade eller ulempe for miljøet».

Plastforurensning i havet er i dag et omfattende miljøproblem som blant annet påfører skader på dyr. Plast brytes ikke ned i naturen, men omdannes til stadig mindre partikler som tiltrekker seg miljøgifter, spises av dyr og hoper seg opp i næringskjeden. Bildekk inneholder plast, og er den største kilden til mikroplast i havet. Det meste kommer som avrenning fra veier, men dekkklipp dumpet i sjøen vil over tid også brytes ned til mikroplast. Det vil bli stor, lokal konsentrasjon ved utslippsstedet. Forskning viser at det kan lekke helse- og

miljøfarlige stoffer til sjømiljøet fra oppkappede bildekk.¹ Avviket som nå er avdekket utgjør derfor stor miljøskade i seg selv, men bidrar også til plastforurensning i havet som er et av våre mest omfattende miljøproblemer.

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter forurensningsloven § 8 eller § 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11, jf. forurensningsloven § 7 første ledd. Utslipp av dekkklipp er ikke omfattet av lovlig forurensning i medhold av lovens § 8 eller § 9, og er heller ikke omfattet av Ragn Sells sin utslippstillatelse. Utslippet må derfor kategoriseres som ulovlig forurensning, jf. forurensningsloven § 7 første ledd.

Virksomheter som utgjør en fare for ulovlig forurensning har plikt til å sørge for tiltak for å hindre at slik forurensning inntreffer, jf. forurensningsloven § 7 annet ledd første punktum. Dersom ulovlig forurensning likevel har skjedd, har den ansvarlige plikt til å sørge for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av forurensningen, samt treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følger av den forurensningen, jf. § 7 annet ledd, annet og tredje punktum.

Forurensningsloven § 7 annet ledd pålegger altså Ragn Sells en aktiv og selvstendig handlingsplikt. Forurensers handlingsplikt til å iverksette tiltak for å stanse, fjerne eller begrense den ulovlige forurensningens virkninger og avbøte skader og ulemper, gjelder uavhengig av offentlige pålegg.

Utslippskildene til plastforurensning er ofte diffuse og/eller ukjente. For dette utslippet, som må kategoriseres som stort, er den ansvarlige identifisert.

Det er skjerpene at utslippene synes å være et vedvarende problem ved denne virksomheten, og at det også tidligere er avdekket andre avvik fra forurensningsregelverket uten at dette har forhindret nye, grove avvik. Dette tilsier at administrativ oppfølging fra miljøforvaltningen ikke er tilstrekkelig, og at saken derfor ikke bør henlegges i medhold av straffeprosessloven § 71 c.

Norges Naturvernforbund anmoder politiet å etterforske utslippene av dekkklipp ved Ragn Sells virksomhet på Skjerkøya med sikte på at saken også blir gjenstand for en strafferettslig forfølgning.

Det bes om bekreftelse på at anmeldelse er mottatt, samt informasjon om videre fremdrift og hvem som er etterforsker og påtalejurist i saken.

Vennlig hilsen
Dæhlin Sand Advokatfirma AS

Tine Larsen
Advokat

¹ [Frontiers | Car Tire Crumb Rubber: Does Leaching Produce a Toxic Chemical Cocktail in Coastal Marine Systems? | Environmental Science \(frontiersin.org\)](https://doi.org/10.3389/fenv.2019.00011): "A cocktail of organic additives and metals readily leached from the CRG into seawater, with the most abundant leachate components being benzothiazole and Zn, Fe, Co (metals), as well as detectable levels of PAHs and phenolic compounds."